

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

TÁJÉKOZTATÓ

a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal főbb ellenőrzési tapasztalatairól és a megyei hatókörű városi múzeumok ellenőrzésének fő céljáról

Az Országgyűlés napirendjén szerepel „a műemlékek komplex pénzügyi ösztönző- és érdekeltség-növelő támogatási rendszeréről és a veszélyeztetett műemlékek megmentéséről” és „a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény, valamint egyes örökségvédelemmel kapcsolatos törvények módosításáról” szóló törvényjavaslatok.

A felelős állami vagyongazdálkodás fontos területe a közgyűjtemények megőrzése, gyarapítása és használata is, így a kapcsolódó intézményi kör ellenőrzésére is nagy hangsúlyt helyezett és helyez továbbra is az Állami Számvevőszék (ÁSZ). A témához kapcsolódóan 2014-ben jelent meg a Kulturális és Örökségvédelmi Hivatal pénzügyi gazdálkodási helyzetéről és vagyongazdálkodásáról szóló számvevőszéki jelentés, továbbá az ÁSZ jelenleg 13 megyei hatókörű városi múzeum ellenőrzését végzi.

2014-ben első alkalommal ellenőrizte a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) – jelenlegi nevén Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ – működését az ÁSZ. A szabályszerűségi ellenőrzés célja annak értékelése volt, hogy 2009 és 2012 között az intézmény a rábízott közpénzekkel és állami vagyonnal felelősen, a szabályok betartásával gazdálkodott-e, kialakította és működtette-e belső kontrolljait, átszervezése megalapozott, átlátható és szabályos volt-e, továbbá az irányítását ellátó minisztériumok tevékenysége megfelelt-e a jogszabályi előírásoknak. Az intézmény az ellenőrzött időszakban kilenc alkalommal ment át az ellátandó közfeladatokat és a szervezeti felépítést is érintő átszervezésen.

Az ÁSZ megállapította, hogy a kulturális örökségvédelmi szervezetrendszer, 2009-2011 között történt átalakítása megalapozott, szabályszerű és átlátható volt. A 2012-es átalakításokkal kapcsolatban azonban – a Műemlékek Nemzeti Gondnokságának beolvadása során – a szabályszerűségi és átláthatósági követelmények nem érvényesültek.

Az ellenőrzött időszakban az intézmény pénzügyi gazdálkodása alapvetően szabályszerű, fizetőképessége – a megtakarítási és bevétel-növelő intézkedések hatására – biztosított volt. A Műemlékek Nemzeti Gondnokságának beolvadásával a KÖH vagyonának állománya jelentősen nőtt, 2009-től 2012 végéig kilencszeresére. A 2012. évben – a leltározás elmaradása miatt – a beszámoló mérlege nem mutat valós képet a KÖH gazdálkodásáról. A feladatellátást érintően a kulturális javak külföldre történő kiviteléhez kapcsolódó eljárások szabályszerűségét is értékelte az ellenőrzés. Ezeket a hatósági feladatokat a KÖH a teljes ellenőrzött időszakban ellátta, azonban a kiviteli engedélyek nyilvántartását hiányosan vezették.

Az intézmény belső kontrollrendszere nem biztosította maradéktalanul a szabályszerű feladatellátást, közpénzfelhasználást és vagyongazdálkodást. A kontrollkörnyezet a belső szabályzatok aktualizálásának, továbbá az ellenőrzési nyomvonal kialakításának elmaradása miatt nem felelt meg a jogszabályoknak. Az ellenőrzött időszakban nem biztosított a kockázatkezelési rendszer

---

szabályszerű működtetése, a belső ellenőrzési jelentések alapján nem minden esetben készítettek intézkedési tervet, illetve nem gondoskodtak a javaslatok végrehajtásának és hasznosulásának nyomon követéséről. A közfeladatok ellátásához, az erőforrásokkal való hatékony gazdálkodáshoz az intézménytől számon kérhető követelmények, elvárások meghatározásának hiánya korlátozta az irányító szervet a követelmények érvényesítésére, számon kérésére vonatkozó – államháztartási törvényben rögzített – hatáskörük gyakorlásában.

Az ÁSZ az emberi erőforrások miniszterének, valamint a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ (jelenlegi nevén Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ) elnökének fogalmazott meg javaslatokat. A címzettek elkészítették intézkedési terveiket, amelyeknek végrehajtását az ÁSZ utóellenőrzés keretében értékelheti.

Jelenleg az Állami Számvevőszék 2011. január 1-je és 2014. december 31. közötti időszakra vonatkozóan ellenőrzi a megyei hatókörű városi múzeumokat. A megyei hatókörű városi múzeumok kulturális szempontból meghatározó jelentőségűek mind földrajzi elhelyezkedésüket, mind az ellátott feladatokat, valamint a látogatottságukat tekintve. Tevékenységüket törvényi szinten szabályozták a jogalkotók. A megyei hatókörű városi múzeumok jelenlegi körének kialakításában, tulajdonosi és fenntartói szerkezetében rövid idő alatt több jelentős változás történt, amelyeket jogszabályi változások indukáltak. Ezen intézmények szakmai besorolásukat tekintve a 2011. évben megyei múzeumként, a 2012. évben megyei múzeumi központi költségvetési szervként, a 2013. évtől kezdődően megyei hatókörű városi múzeumként működtek. A szakmai besorolások változásait párhuzamosan követték a tulajdonosi, vagyongazdálkodási, fenntartói szerepekben történt változások.

Az ellenőrzések – tekintettel a megyei hatókörű városi múzeumokat (és jogelődjeit) rövid időn belül, gyors ütemben ért környezeti (tulajdonosi, fenntartói-szerkezetet érintő) változásokra – javaslatok megfogalmazásával hozzájárul a fenntartás és működtetés feladatainak ellátására vonatkozó, megfelelő jogszabályi környezet – jogalkotók által történő – kialakításához. Az ellenőrzések eredményeképpen javulhat az ellenőrzött múzeumok gazdálkodása, átfogó képet kapunk a múzeumok gazdálkodásának hiányosságairól, de a jó gyakorlatokról is. Jelen ellenőrzések javaslataival és megállapításaival az Állami Számvevőszék elősegíti a megyei hatókörű városi múzeumok pénzügyi és vagyongazdálkodása szabályozásának javítását és hozzájárul a jó kormányzáshoz.

Az Állami Számvevőszék jelentései elérhetőek az ÁSZ honlapján (www.asz.hu), az ellenőrzésekkel és az ÁSZ tevékenységével kapcsolatos híreket pedig megtalálja az ÁSZ Hírportálján (www.aszhirportal.hu).

Budapest, 2016. május 13.